

Teremtés és újjáteremtés

Suhai György

2009.06.18.

Mit értett vajon Pál azon, amikor azt írta: „aki Krisztusban van új teremtés az” (2 Kor 5:17)? Hogyan értelmezzük Jézusnak azt a tettét, amikor a feltámadását követően a tanítványaira „lehell, és monda nekik: Vegyetek Szent Lelket” (Jn 20:22)? Lehetséges volna, hogy magának az újjáteremtésnek az aktusát jegyzi le számunkra János apostol, vagyis az új ember/emberiség létrejöttét, amelyről az Efézusi és Kolossé levél is írnak (Ef 2:15; 4:24; Kol 3:10)?

A Jn 20:22-ben használt görög szó (ἐμφυσάω, „rálehell”) összesen hét helyen fordul elő a görög ÓSZ-ben (LXX) és az ÚSZ-ben.¹ A hétből négy esetben valakinek az életre keltéséről van szó² (én idesorolom a Jn 20:22-t is), a maradék három igevers Isten ítéletével kapcsolatos és ezért a témánk szempontjából nem sok jelentőséggel bír. Vizsgáljuk meg az életre keltésről szóló négy igeverset.

Az ember teremtése

Gen 2:7 És formálta vala az űr Isten az embert a földnek porából, és lehellett vala az ő orrába életnek lehelletét. így lőn az ember élő lélekké.

וַיִּצְרֵן יְהוָה אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם עָפָר׃^{WTT} Genesis 2:7
מִן־הָאָדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נְשֵׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה׃

^{BGT} Genesis 2:7 καὶ ἔπλασεν ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζῶης καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν

Az sareptai özvegy fiának feltámasztása

1 Kir 17:21 És rálehell³ háromszor a gyermekre, és felkiáltott az űrhoz, mondván: Én Uram, Istenem, térítsd vissza e gyermek lelkét ô belé!

וַיִּתְמַדֵּד עַל־הַיֶּלֶד׃ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים וַיִּקְרָא׃^{WTT} 1 Kings 17:21
אֶל־יְהוָה וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵי תַשָּׁב נָא נֶפֶשׁ־הַיֶּלֶד הַזֶּה
עַל־קִרְבּוֹ׃

¹ Gen 2:7; 1 Kir 17:21; Jób 4:21; Náh 2:2; Ez 21:36; Ez 37:9; Jn 20:22.

² Ld. még az apokrif *Salamon bölcsessége* 15:11 és Philo, *Opif.* 135, ahol ugyanez a görög szó szerepel és az élet lehelletének az emberbe lehelésére, azaz az ember teremtésére utal.

³ A héberben más szó szerepel itt: וַיִּתְמַדֵּד, “végignyújtózott,” az LXX azonban itt is az ἐμφυσάω-t használja.

^{BGT} **1 Kings 17:21** καὶ ἐνεφύσησεν τῷ παιδαρίῳ τρις καὶ ἐπεκαλέσατο τὸν κύριον καὶ εἶπεν κύριε ὁ θεός μου ἐπιστραφήτω δὴ ἡ ψυχὴ τοῦ παιδαρίου τούτου εἰς αὐτόν

A halott csontok meglevenedése

Ez 37:9 És monda nékem: Prófétálj a léleknek, profétálj embernek fia, és mondjad a léleknek: Ezt mondja az űr Isten: A négy szelek felől jôjj elô lélek, és **lehelj ezekben a megölettekbe**, hogy megéledjenek!

^{WTT} **Ezekiel 37:9**
וַיֹּאמֶר אֵלַי הַנְּבִיא אֶל־הַרוּחַ הַנְּבִיא בֶן־אָדָם
וַאֲמַרְתָּ אֶל־הַרוּחַ כֹּה־אָמַר׃ אֲדַנִּי יְהוָה מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בָּאִי
הַרוּחַ וּפְתִי בַּהַרְוּגִים הָאֵלֶּה וַיְחִיּוּ׃

^{BGT} **Ezekiel 37:9** καὶ εἶπεν πρὸς με προφήτευσον υἱὲ ἀνθρώπου προφήτευσον ἐπὶ τὸ πνεῦμα καὶ εἶπον τῷ πνεύματι τάδε λέγει κύριος ἐκ τῶν τεσσάρων πνευμάτων ἐλθε **καὶ ἐμφύσησον εἰς τοὺς νεκροὺς τούτους** καὶ ζησάτωσαν

Az új emberiség létre hívása

Jn 20:22 És mikor ezt mondta, **rájuk lehelle**, és monda nékik: Vegyetek Szent Lelket:

^{BGT} **John 20:22** καὶ τοῦτο εἰπὼν **ἐνεφύσησεν** καὶ λέγει αὐτοῖς· λάβετε πνεῦμα ἅγιον·

Az ember teremtésénél Isten a megteremtett ember orrába lehellte az életnek lehelletét, melytől az ember életre kelt. A halott csontok meglevenedése Isten Lelkének a szövetséges nép minden tagjára történő kitöltését vetíti előre, melynek hatására a lelkiileg halott nép életre kel. Erről beszél Ezékiel az ezt megelőző fejezetben:

Ez 36:26 És adok néktek új szívet és új lelket adok belétek, és elveszem a kôszívet testetekbôl, és adok néktek hússzívet. ²⁷ **És az én lelkemet adom belétek**, és azt cselekszem, hogy az én parancsolatimba járjatok és az én törvényeimet megôrizzétek és betöltsétek.

Ez 37:14 **És adom az én lelkemet belétek**, hogy megéledjétek, és leteszlek titeket a ti földetekre, és megtudjátok, hogy én, az űr, szôltam és megcselekedtem, ezt mondja az űr Isten.

Joel próféta ugyanerről a Szentlélek “minden testre” azaz a szövetséges nép minden tagjára való kitöltetéséről profétál:

Jóel 2:28 És léssen azután, hogy **kiöntöm lelkemet minden testre**, és profétálnak a ti fiaitok és leányaitok; véneitek álmokat álmodnak; ifjaitok pedig látomásokat látnak.²⁹ Sőt még a **szolgákra és szolgálóleányokra is** kiöntöm azokban a napokban az én lelkemet.

Hasonlóan szól Ézsaiás is:

Ézs 44:3³ Mert vizet öntök a szomjúhozóra, és folyóvizeket a szárazra; **kiöntöm lelkemet a te magodra**, és áldásomat a te csemetéidre.

Amikor Jézus elhívja tizenkét tanítványát, ezzel tulajdonképpen annak adja jelét, hogy egy új Izraelt készül létre hívni. A 12 törzs helyébe 12 tanítványt állít. Ettől kezdve az igazi Izrael, tehát az egyház (Gal 6:16), azokból fog állni, akik Jézushoz tartoznak, vagyis akik az újjászületés (Lélek-kereszttség) által az Ő követőivé válnak.⁴ Az új Izrael Jézus köré szerveződik. Amikor tehát Jézus a feltámadása után rálehell a tanítványokra, ezzel két dolgot jelez, a fenti ÓSZ-i igeszakaszok fényében:

1. az új emberiség megteremtését és
2. Izrael életrekeltését, azaz egy új (megújított) szövetséges nép létrejöttét.⁵

Izraelnek ugyanis ugyanaz volt a küldetése, mint Ádámnak: Isten országának, Isten uralmának kiterjesztése az egész teremtett világra az Istennek való tökéletes engedelmesség által. Izrael tehát eredetileg is, bizonyos értelemben, egy új emberiség volt. Erre utal Mózes énekének nyelvvezete, amikor Mózes Izrael “születéséről” énekel:

Deut 32:10	Gen 1:2
Pusztta földön találta vala őt, zordon, sivatag kietlenségben (וּבְתֵהוֹרָה)	A föld pedig kietlen (תֵּהוֹרָה) és pusztta vala,
Deut 32:11	
Mint a fészken felrebbenő sas, fiai felett lebeg (יִרְחֹף).	és az Isten Lelke lebegett (נִיִּרְחַף) a vizek felett.

Különösen is érdekessé teszi ezt a párhuzamot annak ténye, hogy Mózes könyveiben csak ezen a két helyen fordul elő ez a két szó. Ha pedig a mózesi szerzőséget vesszük alapul, akkor feltételezhetjük, hogy bizonyára nem véletlenül használja Mózes ugyanazt a két szót a teremtéssel és Izrael kiválasztásával kapcsolatban is.

Úgy tűnik, hogy a 8. vers is ebbe az irányba mutat:

Deut 32:8 Mikor a Felséges örökséget osztott a népeknek; mikor szétválasztá az ember fiait: megszabta a népek határait, **Izrael fiainak száma szerint**.

⁴ Ld. még Andreas J. Köstenberger, *John. Baker Exegetical Commentary on the New Testament*, (Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2004), 575.

⁵ Igen valószínű, hogy Jézus ezzel az aktusával az Ezékiel 37:9 beteljesedését jelezi. Vö. Leon Morris, *The Gospel According to John*, (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1995), 747 n. 58.

Mózes itt a Gen 10-ben található nemzetségtáblázatra utal, mely a földön élő népek eredetét mutatja be. A nemzetségtáblázatban szereplő neveket összeszámlálva eredményül *70-et* kapunk, amely valóban megegyezik Izrael, azaz Jákób ősatya fiainak (családjának, leszármazottainak) számával, akik alámentek Egyiptomba:

Ex 1:1, 5 Ezek pedig az **Izrael fiainak nevei**, a kik Jákóbbal Egyiptomba menének... Mindazok a lelkek pedig, a kik Jákób ágyékából származtak vala, **hetvenen valának**.

Mózes tehát Izrael népének hihetetlen felelősségére mutat rá azzal, hogy rájuk mint egy új kezdetre, azaz mint új teremtésre és új emberiségre utal, melynek küldetése ugyanaz, mint ami Ádámnak és az ő leszármazottainak lett volna, hogy t.i. Isten képmásaként Isten uralmát és rendjét juttassa érvényre az egész teremtett világon (vö Gen 1:28; 9:1-7; 28:3-4, 14; 35:11-12; 48:3, 15-16; Ex 1:7; Gen 47:27; Deut 7:13; Ex 32 13; Lev 26:9; Deut 1:10skk; 8:1; 28:63; 30:5, 16 stb.). Tudjuk azonban, hogy ahogy egykor Ádám, úgy Izrael is elbukott Istentől rendelt küldetése megvalósításában, hiszen ő is engedetlené vált és fellázadt Istennel szemben. Ezért amiképpen Ádám küzetett az Édenből, úgy Izrael is kiűzetik az Ígéret földjéről.

Isten soha nem vonta vissza az embertől ezt a küldetést, hanem elküldte az ő Fiát, mint 2. Ádámot (Rm 5) és mint igaz izraelitát (Mt 1-2), hogy helyrehozza mindazt, amit Ádám és Izrael elrontott és tökéletes engedelmissége által véghez vigye azt a küldetést, amelyben mind Ádám, mind Izrael csúfos kudarcot vallott (vö. Mt 28:19; 1Kor 15:24-28; Zsid 2:6-8).

1 Kor 15:45 így is van megírva: Lôn az elsô ember, Ádám, élô lélekké; az utolsó Ádám [azaz Krisztus] életre keltô szellemmé.

Az életre keltés és újjáteremtés rokonértelmű szavak. Tehát amikor Krisztus az ő életet adó Lelkét leheli az tanítványaira (Jn 20:22), akkor ezáltal az ő újjáteremtésüket jelzi,⁶ azaz alkalmassá és képessé teszi őket az ősi, Istentől kapott küldetés betöltésére.

Ezért mondhatja Pál azt, hogy „ha **valaki Krisztusban van, új teremtés az**; a régiek elmúltak, ímé újjá lett minden” (2Kor 5:17). “Mert Krisztus Jézusban sem a körülmétkedés, sem a körülméletlenség nem használ semmit, hanem az új teremtés.” (Gal 6:15) Mindaz, aki az újjászületés által Krisztusba oltatik (Krisztus követőjévé lesz), az új teremtés részévé, első zsengejévé lesz, vagyis a Krisztusban helyreállított isteni képmás részesévé, azaz Isten uralmának és rendjének igaz/hiteles képviselőjévé válik.

Amiképpen egykor Mózes éneke Istentől kapott óriási felelősségére hívta fel Izrael figyelmét, úgy Pál is ugyanerre az óriási felelősségünkre hívja fel a mi (a keresztyén egyház) figyelmünket is azáltal, hogy minket új teremtésnek nevez.⁷ Mivel Krisztus bennünket újjáteremtett, mi már nem vallhatunk többé kudarcot az evangélium egész világra történő elterjesztésében, azaz a világ Isten számára történő meghódításában:

⁶ Vö. C. K. Barrett, *The Gospel According to St. John*, (Philadelphia, PA: Westminster Press, 1978), 570.

⁷ Whitacre megfogalmazása szerint a Jn 20:22-ben a keresztyén egyház „fogantatásáról” olvasunk, míg Pünkösdkor az egyház „születésére” kerül sor. Vö. R. A. Whitacre, *John*. IVP New Testament Commentary 4., (Downers Grove, IL: Inter Varsity Press, 1999), 482.

2 Kor 5:17-19 Azért ha valaki Krisztusban van, új teremtés az; a régiek elmúltak, ímé újjá lett minden. ¹⁸ Mindez pedig Istentől van, a ki minket magával megbékéltetett a Jézus Krisztus által, és **aki nekünk adta a békéltetés szolgálatát;** ¹⁹ Minthogy az Isten volt az, a ki Krisztusban megbékéltette magával a világot, nem tulajdonítván nekik az ő bűneiket, **és reánk bízta a békéltetésnek ígését.**

Vagy ahogy az Efézusi levélben olvassuk:

Ef 2:15-16 Az ellenségeskedést az ő testében, a parancsolatoknak tételekben való törvényét eltörölvén; hogy ama kettőt **egy új emberré teremtse ő magában,** békességet szerezvén; ¹⁶ És hogy megbékéltesse az Istennel mind a kettőt egy testben a keresztfá által, megölvén ezen az ellenségeskedést.